

Το άγραφο δίκαιο στην αρχαιότητα

Η Θέμις, κόρη του Ουρανού και της Γής, συμβόλιζε τη φυσική και την ηθική τάξη και την τάξη δικαίου. Η λέξη «θέμις» προέρχεται από το ρήμα «τίθημι» και σημαίνει τον κανόνα συμπεριφοράς που απέκτησε ισχύ **«κατ' έθος»***. Ο πληθυντικός της λέξεως «θέμις» είναι «θέμιστες», που αρχικά χαρακτηρίζονταν οι αποφάσεις των θεών, αλλά και οι δικαστικές αποφάσεις

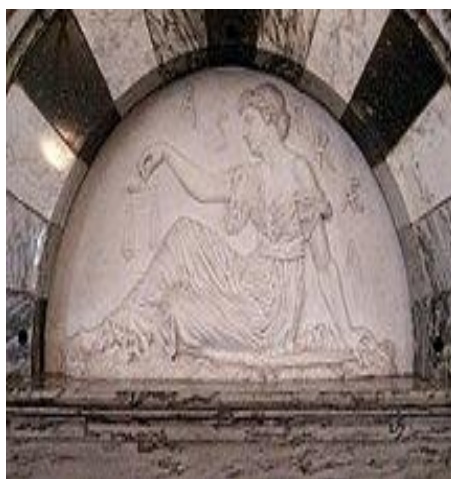
***από τη μακρά συνήθεια.**

Η Δίκη, τέκνο της Θέμιδος, εμφανίζεται στις πηγές ως θεοποίηση της ορθής ανθρώπινης συμπεριφοράς. Η λέξη παράγεται από το ρήμα «δείκνυμι» και σημαίνει τη θεά που οδηγεί τις ανθρώπινες σχέσεις στην ορθή κατεύθυνση. Σημαίνει επίσης την τάξη, τη δικαιοσύνη και από την κλασσική εποχή ό,τι και σήμερα: δικαστικό αγώνα, ιδίως ιδιωτικής φύσεως.

Η Νέμεσις, τέκνο της Νυκτός και του Ωκεανού, λατρευόταν μαζί με την Θέμιδα στην Αττική. Η λέξη παράγεται από τη ρίζα "νεμ-", που σημαίνει την απόδοση σε καθένα της μερίδας που δικαιούται. Η θεά Νέμεσις εγγυόταν ότι κανείς δεν θα υπερβεί τα θεμιτά όρια της φύσεως και της θέσεως του, δηλαδή τον νόμο.

ΘΕΜΙΣ

ΔΙΚΗ

ΝΕΜΕΣΙΣ

➡ « Έστι δίκης οφθαλμός, ος τα πάνθ' ορά. » (**Μένανδρος**)
Υπάρχει το μάτι της Δικαιοσύνης, που βλέπει τα πάντα

➡ « Πας εστι νόμος εύρημα μεν και δώρον θεών. » (**Δημοσθένης**)

➡ στους πανύψηλους
τους νόμους-νόμους γεννημένους
μες στον αιθέρα τ' ουρανού
κι έχουν τον Όλυμπο μόνο πατέρα,
ουδέ η θνητή του ανθρώπου η φύση εγέννησε
κι ουδέποτε η αλησμονιά θ' αποκομίσει.
Θεός μεγάλος είναι μες σ' αυτούς,
που γερατειά ποτέ δε θα γνωρίσει.

(Σοφοκλής, Οιδίπους Τύραννος, στ. 863-870 Μετάφραση Ι. Γρυπάρη)

➡ Ο νόμος υπάρχει για το καλό της ανθρώπινης ζωής, και υπακούοντάς τον αντιλαμβανόμαστε την υπεροχή του. Πρέπει κανείς να καθιερώσει αυτό που λέγεται «νόμος στην ψυχή», το νόμο του αυτοσεβασμού ή της αίδου, που καθιστά αδύνατη τη διάπραξη αδικημάτων ακόμη και στα κρυφά.»

(Δημόκριτος)

Εργασία

Αφού διαβάσετε προσεκτικά όλα τα κείμενα να εντοπίσετε:

α)την προέλευση των νόμων

β)τις ιδιότητες που τους χαρακτηρίζουν και

γ) τα οφέλη από την εφαρμογή τους σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο.